

**Selectieadvies archeologische monumentenzorg
Gemeente Sint-Michielsgestel**

**Aanvullend archeologisch vooronderzoek
ten behoeve van het
bestemmingsplan Laar - Nieuw Laar te Berlicum,
gemeente Sint-Michielsgestel**

**Ruimtelijk advies o.b.v. archeologisch bureauonderzoek
en een Inventariserend Veldonderzoek
d.m.v. boringen (IVO-O), verkennende fase
Vestigia Rapportnummer V2366**

***Vestigia
(conceptversie rapport)***

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller		senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	17-11-2022	
Controle		senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	17-11-2022	
Controle Gemeente Sint-Michielsgestel		medewerker Erfgoed gemeente Sint-Michielsgestel	17-11-2022	

1 Inleiding

In opdracht van BOOT heeft Vestigia archeologisch onderzoek uitgevoerd op enkele plaatsen rond Berlicum. BOOT is betrokken bij diverse nieuwe ontwikkelingen binnen het gebied Laar-Nieuw Laar, waarvoor een bestemmingsplanwijziging nodig is, en waarvoor de gemeente al maatregelen in het kader van de cyclus van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) heeft voorgeschreven. Het totale plangebied van het bestemmingsplan heeft een oppervlakte van ca. 176,7 ha. Voor dit plangebied is in 2020 al een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd, waarbij is ingezoomd op 19 locaties, en waarbij voor 10 locaties tevens een inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd (Visser *et al.* 2020).

Onderhavige rapport heeft betrekking op 4 aanvullende deelgebieden: 'ten westen Laar 11', 'Oude Laar 9', 'Laar 29' en 'Verlegging Wambergsebeek'. Ten behoeve van de onderbouwing van het bestemmingsplan dient door middel van een bureauonderzoek in kaart te worden gebracht welke archeologische waarden er aanwezig zijn en mogelijk in het geding komen. Op basis van de aard van de wijziging zal alleen bij de locatie 'ten westen Laar 11' op korte termijn sprake zijn van ingrepen die mogelijk tot in het relevante archeologische niveau reiken, zodat voor deze locatie het bureauonderzoek is uitgebreid met een verkennend booronderzoek. Voor de andere 3 locaties wordt nu alleen onderzocht of een *dubbelbestemming archeologie* noodzakelijk is in het kader van de onderbouwing van het bestemmingsplan. Concrete ingrepen zijn daar nog niet bekend.

De gemeente Sint-Michielsgestel is - als bevoegde overheid - nu gevraagd het rapport te beoordelen en een selectieadvies op te stellen. Het is daartoe voorgelegd aan de afdeling SO/Erfgoed van de gemeente 's-Hertogenbosch.

2 Archeologisch onderzoek

Vestigia heeft het onderzoek in oktober 2022 uitgevoerd; de resultaten zijn vastgelegd in:

[REDACTED]: *Aanvullend archeologisch vooronderzoek ten behoeve van het bestemmingsplan Laar-Nieuw Laar te Berlicum, gemeente Sint-Michielsgestel - Ruimtelijk advies op basis van archeologisch bureauonderzoek en een Inventariserend Veldonderzoek door middel van boringen, verkennende fase - Vestigia Rapportnummer: V2366 - concept, v. 1.0, 25 oktober 2022.*

2.1 Onderzoeksmethode

Doel van het onderzoek was vast te stellen of er in het plangebied sprake is (of kan zijn) van archeologische resten die door de ingrepen verstoord dreigen te worden. Ten behoeve van de onderbouwing van het bestemmingsplan dient door middel van een bureauonderzoek in kaart te worden gebracht welke archeologische waarden er aanwezig zijn en mogelijk in het geding komen. Hiertoe is eerst een bureauonderzoek verricht, waarbij voor het plangebied een specifiek archeologisch verwachtingsmodel is opgesteld. In aanvulling daarop is een verkennend booronderzoek verricht om de gespecificeerde verwachting in het veld te toetsen, alsmede de mate van verstoring/erosie binnen het plangebied te bepalen. Het booronderzoek is op 19 oktober 2022 uitgevoerd. Hierbij zijn met een Edelmanboor (Ø 7 cm) 4 boringen gezet tot 1 m -mv. De boorstaten zijn beschreven conform de ASB.

Tot slot is een advies geformuleerd in het kader van de cyclus van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Het gehele onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, v. 4.1), protocol 4002 Bureauonderzoek en protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek.

2.2 Resultaten en conclusie onderzoek (verkort)

Op basis van het bureauonderzoek is voor elk van de 4 deelgebieden een gespecificeerde archeologische verwachting geformuleerd, zie § 3.5 *Gespecificeerde archeologische verwachting*. Deelgebied 1 (*ten westen Laar 11*) ligt ter hoogte van een dekzandvlakte; het is ca. 2.017 m² groot en momenteel niet bebouwd en in agrarisch gebruik. Ook op de kadastrale minuut 1811-32 is ter hoogte van dit deelgebied geen bebouwing aanwezig; het perceel is in gebruik als bouwland. Er kunnen sporen worden aangetroffen vanaf het Laat-Paleolithicum t/m de Nieuwe Tijd, in de vorm van paalkuilen, haardkuilen, greppels, (vuur)stenen werktuigen, productieafval, aardewerk en (verbrand) bot. Op basis van historisch kaartmateriaal is de archeologische verwachting voor sporen uit de Nieuwe Tijd *laag*. Sowieso wordt de archeologische verwachting voor het deelgebied gedrukt voor alle archeologische perioden, vanwege het natte karakter van het landschap in het verleden en daarnaast vanwege 20^e-eeuwse verstoringen die naar verwachting in het plangebied hebben plaatsgevonden (ruilverkaveling). Daar staat tegenover dat eventuele archeologische resten door het verwachte esdek goed geconserveerd kunnen zijn. Conclusie BO: archeologisch verwachting wordt als *middelhoog* ingeschat.

Het booronderzoek toonde aan dat binnen het plangebied geen (deels) intacte podzolprofielen aanwezig zijn, wat er op wijst dat deze, voor zover deze aanwezig waren, zijn afgegraven of zijn opgenomen in de bouwvoor. Op basis hiervan kan de archeologische verwachting voor deelgebied 1 (*ten westen van Laar 11*) naar beneden bij worden gesteld tot 'laag'.

Op basis van het bureauonderzoek (alle deelgebieden) en verkennend booronderzoek (deelgebied 1) komt Vestigia tot onderstaande conclusies en advies voor archeologische dubbelbestemmingen:

Nr.	Locatie	Opp.	Archeologische verwachting beleidskaart	Advies archeologische verwachting o.b.v. BO	Advies archeologische verwachting o.b.v. IVO-B	Advies archeologische dubbelbestemming
1	Ten westen Laar 11	2.017 m ²	Laag	Middelhoog	Laag	Geen
2	Oude Laar 9	1.218 m ²	Middelhoog	Middelhoog	n.v.t.	Ja (100 m ² /50 cm -mv)
3	Laar 29	2.274 m ²	Middelhoog	Hoog	n.v.t.	Ja (100 m ² /50 cm -mv)
4	Verlegging Wambergsebeek	ca. 4.252 m ²	Laag	Laag	n.v.t.	Geen

2.3 Advies Vestigia

Omdat de archeologische verwachting voor deelgebied 1 (*ten westen van Laar 11*) naar beneden kan worden bijgesteld tot 'laag', adviseert Vestigia adviseert hier dan ook geen dubbelbestemming of vervolgstappen in het kader van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ).

Het is aan het bevoegd gezag, de gemeente Sint-Michielsgestel, om op basis van dit rapport en het daarin geformuleerde advies een besluit te nemen ten aanzien van het voortzetten of beëindigen van het onderzoeksproces. Ook nadat het archeologisch onderzoek is afgerond, blijft de meldingsplicht archeologische toevalsvondst of waarneming van kracht (Erfgoedwet, art. 5.10 Archeologische toevalsvondst). Aangezien het nooit volledig is uit te sluiten dat tijdens eventueel grondverzet een archeologische toevalsvondst wordt gedaan, is het wenselijk de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht om hiervan zo spoedig mogelijk melding te doen bij het bevoegd gezag.

3 Beoordeling rapport namens/door de Gemeente Sint-Michielsgestel

Het rapport voldoet aan de huidige wet- en regelgeving en is verder volledig opgesteld. Het bevat op zich voldoende informatie om tot een goed advies en besluit hierover te komen. Bij de beoordeling zijn geen zwaarwegende op- of aanmerkingen gemaakt; voor de definitieve versie zijn echter de volgende op- en aanmerkingen - *in meer of mindere mate* - nog wel interessant:

- *alg.* Wat is de *status* van het rapport Visser *et al.* 2020?; is dit reeds beoordeeld en definitief?; anders dient dit alsnog te gebeuren;
- *p. 9 afbeelding 3*: *graag - voor de volledigheid* - hier ook de deelgebiednrs. gebruiken; hetzelfde geldt verder ook voor *afbeelding 5-9*;
- *p. 25* in hoeverre wijken de adviezen voor de *archeologische dubbelbestemming* en de daarbij gestelde oppervlakte- en dieptegrenzen af van het hetgeen in het nog vigerende bestemmingsplan staat?; is er niet eerder sprake van handhaving van de gestelde dubbelbestemming(en) met dezelfde ondergrenzen?; vergelijk daartoe § 2.2 *Gemeentelijk beleid* en als er bijvoorbeeld nu ruimere ondergrenzen zijn gekozen, welke redenering is daar dan bij gevolgd?; e.e.a. graag toelichten; misschien is in *tabel 6* een extra kolom noodzakelijk of kan dit ook al in *tabel 3* worden opgevangen?

Graag bovenstaande op- en aanmerkingen bekijken en in voldoende mate verwerken in de definitieve versie van het rapport.

3.1 Selectieadvies Gemeente Sint-Michielsgestel

Gezien het voorgaande kan de gemeente deels wel al instemmen met de inhoud en strekking van het rapport van Vestigia.

Bovenstaande op- en aanmerkingen dienen nog wel in de definitieve versie van het rapport te zijn verwerkt. Het rapport wordt dan nog één keer *formeel* voorgelegd; na definitieve goedkeuring zal die versie als zodanig (*procedureel*) worden vastgesteld, immers het betreft een bestemmingsplanwijziging.